

МАРИЛЬЧИНА ОСЕЛЯ

Він гордо стояв на пагорбі. З цього місця добре бачив місцевість навкруги. На сході блищала велика вода, виднілися далекі мости, і сонячними ранками він спостерігав, як небо відбивається у воді. На заході бачив обриси заводської споруди й широкі вулиці міста, забудовані п'ятиповерхівками, які зневажав: місця займають багато, а квартир у них обмаль. І вигляд мають убогий. Хоча вони були не набагато старші від нього, він уважав себе молодим, але... Тополі, що висадили у дворі, величезні й товстезні, бо років минуло вже чимало. Майже два покоління дітей вирости і встигли постаріти, а скільки нових людей він перебачив у своєму житті! І для всіх був рідним домом.

Він стояв на пагорбі, наче велетень, який розправив крила, обіймаючи простір над великою рікою, й очі-вікна верхніх поверхів першими зустрічали сонячні промені. Сонце підіймалось, і згодом перші поверхи радо зустрічали його. А ввечері західні вікна золотилися, проводжаючи день.

У далеких п'ятиповерхівках уже було темно, а в його останніх поверхах ще догоряв захід сонця... І нащо було ті незграби будувати?

«Знести й вибудувати величезні комплекси, щоб усім вистачило місця!» — промайнула у нього крамольна думка.

Мабуть, суворий бог будівель почув його й покарав за пиху, бо це смертний гріх не тільки людей, а й будинків, бо чим іншим можна пояснити те, що трапилося того холодного передвесняного дня?

Кажуть, що в будинків нема душі. Неправда. Частка його душі була в кожному кутку, за кожною стіною. За кожними дверима існував усесвіт, окремих та ізольований, і все ж таки частинка загалу. На стінах осів пил споминів. Дім знав такі таємниці, які, мабуть, ніколи нікому не стануть відомі. А він — знав. Відчував кожен думку, кожен поштовх, пам'ятав кожного, хто жив тут за ті десятки років його існування. Це для людини — багато, а для будинку — ніщо. Тож недарма він уважав себе молодим.

Не хворів. Іноді траплялися ремонти, але вони були майже косметичними. Судини труб були ще здорові, перекриття — непорушними, а що де-не-де поміняли вікна — то й добре. Але коли хтось вишкрябував лайливі слова на панелях під'їзду, він відчував гострий біль у самісінькому серці... А де ж воно в будинку?.. Усюди!

Кажуть, є будинки облуплені, захаращені, біля них виростають сміттєзвалища. Він чув, як вітри приносили бувальці про це. Не вірив. Як це можливо? Що за люди живуть у них? Його люди були іншими: кожен намагався прикрасити оселю: хтось посадив троянди під вікном, хтось пофарбував дитячий майданчик, а його улюбленці з четвертого під'їзду зробили ремонт, поставили квіти на підвіконнях...

Добрі люди. Він захищав їх від холоду, дощів, вітрів. Вони дбали про нього. Він дбав про них. І не тільки. Інші істоти знайшли притулок серед лабіринтів його приміщень.

...Марилька обережно озирнулася навколо: дощу нема, проте небо сіре, холодне, вітер дме і не теплішає... Якби не цей будинок, мабуть, уже загинула б десь. Люди тут добрі. Частенько дають їжу. Під сходами під'їзду в неї є схованка, й дівчинка з четвертого поверху принесла шматок ковдри, влаштувала їй ліжко. Ласкава дівчинка, але Марилька не наближається до людей, бо хто одного разу обпікся... Ні, краще — незалежність!

Та жінка була теж лагідною і дбайливою. Марилька любила свій дім серед кущів смородини та яблуневого саду. Для неї завжди була відчинена квартира, і вона виходила й поверталася, коли сама забажає. Її світ був ізольований високим парканом — будиночок і сад. Вона думала, що це і є всесвіт. Але одного разу все змінилося. Жінка, її чоловік і малюк злякалися тривожних незнайомих звуків — вони гули щодня. Марилька такого раніше не чула і не могла збагнути, що воно таке. А звуки для неї були важливі: вона знала, як шурхотить мишеня під вичовганою підлогою, як на сусідній вулиці гавкає пес, котрого вона ніколи не бачила, але впізнавала з голосу. Вона чула кроки хазяїна, ледь він підходив до хвіртки. То були тихіші звуки, і Марилька ніколи не помилялася в них. А ці були надто гучні, незнайомі й від того ще жахливіші...

— Ти що? Куди ми кішку візьмемо? Нащо вона нам у дорозі? Її годувати треба, у мене рук не вистачить ще й для неї!.. Дитину збирай!

— Ми ж не можемо її тут залишити! Вона загине. Собаки роздеруть. У кожного свої коти, хто її годувати буде?

— Я не буду її брати.

— То, може, ми її в місто випустимо? Там, на смітниках, живуть коти й собаки і якось харчуються... Ми ж на вокзал поїдемо, давай її завеземо?

Марилька спробувала схватись, але чоловік спіймав її і засунув у торбу. Вона відчула, що машина поїхала. Через деякий час зупинилися, жінка винесла її і відпустила.

— Марилько, пробач... Ось, дивися, скільки тут котів! Ти ж гарна кішечка, може, хтось подбає про тебе...

Марилька тремтіла від холоду й жаху: вона ніколи не бачила таких великих будинків, такої кількості машин і людей.

— Ну, чого чекаєш? — грубо обізвався чоловік. — Хочеш, щоби запізнилися на потяг? Вона кішка, а не людина. Про людей подбай!

Жінка востаннє погладила Марильку й пішла до машини. Грюкнули дверцята, машина поїхала, і кішка залишилася серед страшного світу — тремтяча, налякана, голодна...

Будинок прихистив її. Вона знайшла маленьке віконце і потрапила до підвалу. Там було тепло й затишно. Уночі вполювала мишу, з'їла й подумала, що життя не зовсім погане. Той самий звук, який налякав її хазяїв, тут був гучнішим і лунав частіше, але вона вже не звертала на нього уваги. Потім з'явилися нові друзі. Вона зрозуміла, що харчуватися можна не тільки мишами, що на смітнику завжди можна знайти щось їстівне. А потім у неї народилися кошенята...

Дві доби вона не залишала їх, але поїсти ж треба, і Марилька покинула свій притулок. А коли повернулася, то побачила, що двірник заклав маленьке віконце, через яке вона потрапляла до підвалу...

Добу вона ще чула, як писклявими голосами нявчали кошенята, а потім стало тихо...

Щось із нею трапилося після цього. Більше кошенят у неї не було. Більше вона не підходила до людей.

— Така гарна кішечка, але зовсім дика... — сказала жінка, спостерігаючи за нею. — Я б її взяла до себе, але ж неможливо спіймати....

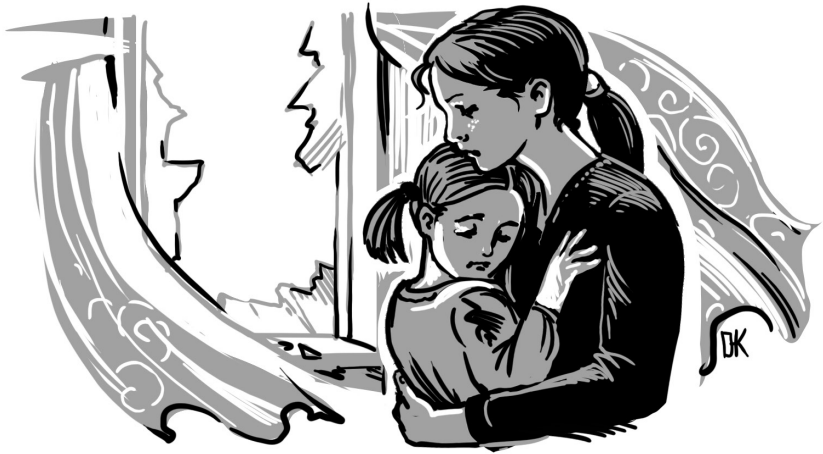
Марилька знала цю жінку: у неї було багато котів.

...Маленьке руде кошеня з'явилося кілька годин тому. Воно сиділо біля смітника і тремтіло. Марилька підійшла до нього.

До кого вона ще відчувала ніжність — то це до малих кошенят. І цього підкинули — здогадалася вона. Цей

пухнастик надто чистий! Він не виживе на вулиці. Мабуть, окрім штучного корму, іншої їжі він не куштував...

Кілька хвилин вона дивилася на нього, потім пішла до під'їзду. Кошеня побігло за нею. На щастя, двері були відчинені. На килимку біля однієї з квартир Марилька зупинилася. Кошеня обережно підійшло до неї. Відчувався запах котів з-під дверей. Кошеня зрозуміло: сіло на килимок і занявчало. Марилька дочекалася, поки двері відчиняться, і побігла до себе — під сходи... Про малюка подбають, а вона... А їй ніхто не потрібен. Вона більше нікого не впускає у своє котяче життя...

КВАРТИРА № 108. СОЛОМІЙЧИН ПРИТУЛОК

Соломія прокидалася раніше від усіх, щоб нагодувати своїх улюбленців. Схрестивши руки на грудях, цього разу завмерла посеред кімнати. Сріблястий жмутик вибився з-під русявого волосся, розсіявшись дощиком над розгонистими бровами. Широко розплющені карі очі вдивлялись у вікно.

Раптом рвонуло так, що вилетіла шибка. Соломія інстинктивно відсахнулася. Під ноги сипонули скляні друзки. Заревіла запізніла тривожно-набридлива сирена. Під ноги кинувся рудий кіт Персик. З ліжка стрілою злетіли сіра Цукерочка та ряба Сіма й пірнули під шафу. А біла, як молоко, Сніжана з різноколірними очима заскочила їй на спину. «Здається ж, нічого не гуло вгорі», — майнуло в думці.

— Що, полякалися, мої маленькі? Не бійтеся, все нормально, — взяла на руки Сніжану й притиснула до грудей.

— Мамо! — забігла до кімнати стривожена донька Даринка. — З тобою все гаразд?

— Не панікуй! Там у двері хтось добивається! Йди глянь!

— Зараз, зараз... Телефон твій, мамо...

Через мить у вхідних дверях постала розтріпана сусідка в домашньому картатому балахоні та в хутрянних капцях на босу ногу.

— Ви що, до підвалу не збираєтеся? — перекрикуючи сирену, схарапуджено запитала вона. — Бомба вибухнула! Спускайтеся швидше!..

— Мамо, пішли! — наполягла Даринка. — Бомба ж...

— Яка бомба, доню! Любані не знаєш. Вона ще та панікерка. Ліпше заспокой наших пухнастиків... Полякалися геть.

Руденьке кошеня непомітно пробралось за сусідкою, коли відчинилися двері. Жінки не відразу побачили його.

— А це хто такий? — здивувалася Соломія.

— Мабуть, твій новий мешканець, — здвинула плечима сусідка.

— Ходи до мене, маленький, — зітхнула Соломія. — І тобі знайдеться місце...

Знову озвався мобільний. Соломія приклала до вуха свою стареньку кнопкову «Сігму».

— Сестро, як ви там? — почулося стривожене. — За дванадцять кілометрів од нас, над старим складом боєприпасів рашистську ракету збили. Бахнуло так, що ого-го! У нашому будинку всі шибки повилітали.

— Слава Богу — живі.

— Отож-бо... Скільки я буду вас просити — їдьте звідси швидше. Вам же є куди.

— Годі тобі, Сергію! Максим наш повернеться, де шукатиме нас?

— Не переживай, знайде. За котів переживаєш?

— Звичайно. Куди їх везти? Вони такі полохливі. Та й хто нас чекає з такою оравою?

— Мамо, я все чую! — гукнула з коридору Даринка. — Не обманюй дядька Сергія. Зараз скрізь приймають

із домашніми тваринами. А як прорвуться ці рашисти... Вони ж нелюди, у приміському селищі он постріляли всіх собак.

— Гаразд, Сергію, я подумаю. Передавай своїм «полякам» привіт. Бувай, і бережи себе!

Соломія вимкнула мобільний. Сіла край стола, поклавши руки поперед себе. І відчула, як ліву руку охопили зашпори. Не раз таке вже бувало. Важка робота у формувальному цеху... Уже нема й заводу, а німота в руках не проходить...

...Найпершу біло-сіро-рудю Соню з прекрасними смарагдовими очима приніс у квартиру Максим. Знайшов серед дороги. Хтось збив автомобілем. Виходили...

Надзвичайно пухнасту, темно-сіру Сімку знайшли одного дня у під'їзді. Стрілку принесла під двері квартири непримітна дворова кицька, коли комунальники проводили «акцію із зачищення тварин-безхатків». Персика теж врятувала самотужки. Покусаного блудними псами, його спочатку забрала з клумби Любаня. А потім горопашного виставила за двері. Соломія мовчки підбрала котика. Через кілька місяців рудий абіссинець уже гасав квартирою на чотирьох, хоча й накульгуючи.

Нюшу й Няшу підбрали у дощ зі смітника теж маленькими. Манірну Жозефіну принесли сусідські хлопчачки. Леопардову й дуже ніжну Цукерочку підкинули невідомі. Малюсінку, ніби іграшкову, Намистинку зняла з дерева у середині грудня. А мейкунистий розкішний красень-котяра Василько сам напросився до квартири. Ось так і назбиралася сімейка із дванадцяти вусолапохвостих.

Звісно ж, Максим ремствував і не завжди поділяв таку милосердність дружини. Проте не відмовлявся допомагати. Хоча й не зовсім охоче знаходив волонтерів, бо ж у сімейний бюджет апетити котячої гвардії аж ніяк не вписувалися.

Безумовно, стало набагато важче, коли Максим пішов до армії. Раз зателефонував і серед іншого повідомив, що незабаром ротація. «Тож привезу вагон «Кітікету». «Повертайся

швидше, ми всі тебе чекаємо... живим», — згадалося — і вона вмить розплакалась, як дитина.

І тієї ж миті зловила себе на думці, що й сама вже не боїться тих тривожних сирен. Більше напружує воскова тиша. Особливо вночі. Іноді аж до дзвону у вухах вслухалася в неї. Чи, бува, не летить на місто горе-смерть у вигляді ракети, бомби або снаряда.

Насипала в кілька тарілочок «Кітікету». Налила води у пластиковий лоток. Пухнасті попіднімали хвости і дружно заходилися наминати свій сніданок. Соломія дивилась, як снідають її пухнастики, і їй стало так спокійно...

«Може, і справді треба на Захід. До подруги в Німеччину. Через кордон, кажуть, вільно з домашніми тваринами пропускають. Треба нагадати Даринці, щоб спочатку зателефонувала».

Підвелася. Взяла віника й заходилася підмітати скляні друзки з підлоги.

...Наступного дня, на диво, сирени з ранку не гули. Проте в полудень зі своєї кімнати вилетіла, як ошпарена, Даринка і крізь сльози проказала:

— Мамо! Тут таке...

— Що там? — спохмурніла Соломія. — Знову надивилася телевізора...

— Я з тіткою Мирославою розмовляла. Ти ж просила...

— То й що?

— Прийме нас з дорогою душею. Але без... «блохастих». Сказала, відчиніть вікно на кухні, зачиніть надійно двері й виїжджайте. Зустріну!

— Ні, доню... Залишимося у рідному місті й на татка чекатимемо.

— Бач, яка... Кішки тобі рідніші, — кинула спересердя Даринка.

— Ой, не гріши, доню!

— Мамо, я ж... — Даринка підійшла й обняла матусю. — Вибач, будь ласка.

— Болить душа в мене. Хто ж про них подбає у цей жахливий час? Люди ще якось дають собі раду. Перебираються з окупованих міст. Їдуть за кордон. А їх он — на вулицю...

...Якось запитали в неї, що від того вона має.

— Я щодень стаю добрішою, — відповіла, не задумуючись, Соломія.

* * *

Колись Будинок був призначався для робітників заводу. Це було зручно: він розташований майже поряд: тільки перейти через дві вулиці — й ти на роботі. Молоді й завзяті, робітники радо оселилися в ньому. З роками тих, перших, залишилося зовсім мало. Квартури викупили інші люди, та й завод був уже не той...

Будинок із ніжністю ставився до тих, хто з перших днів залишався з ним. Він знав, що Валентин Іванович із квартири № 144 живе сам, і що зимовими вечорами йому самотньо... Якби дім міг розмовляти, то розрадив би старого, але міг тільки слухати...

З М І С Т

Марильчина оселя	5
<i>(Ольга Полевіна, м. Кропивницький)</i>	
Квартира № 108. Соломійчин притулок	10
<i>(Віктор Васильчук, Житомирська обл., м. Коростень)</i>	
Квартира № 144. Дожити до ранку	15
<i>(Віктор Полянецький, м. Харків)</i>	
Квартира № 132. Старий і Грей	19
<i>(Юрій Ключ, Дніпропетровська обл., м. Апостолове)</i>	
Квартира № 133. Цукерка для злодія	22
<i>(Олена Швець-Васіна, м. Дніпро)</i>	
Діти нашого двору	25
<i>(Любов Долик, м. Львів)</i>	
Колібри	28
<i>(Ярина Коваль, м. Львів)</i>	
Лист із Німеччини	31
<i>(Надія Чичкан, м. Кропивницький)</i>	
Квартира № 121. Мандрівка, що не відбулася	34
<i>(Валентина Пустова, Дніпропетровська обл., смт. Чаплине)</i>	
Квартира № 109. Стрітенська свічка	37
<i>(Оксана Маковець, США, штат Вірджинія, м. Глостер)</i>	
Квартира № 135. Коли тобі п'ятнадцять	41
<i>(Марія Солтис-Смирнова, Рівненська обл., м. Вараш)</i>	
Квартира № 118. Народжений не для війни	47
<i>(Любов Купцова, м. Одеса)</i>	

Квартира № 139. Коробка з печивом.	50
<i>(Ольга Рєпіна, м. Дніпро)</i>	
Квартира № 127. Щастя на волосині.	56
<i>(Наталія Фесенко, Кіровоградська обл., м. Олександрія)</i>	
Квартира № 111. Ранок судного дня.	60
<i>(Олесь Барліг, м. Запоріжжя)</i>	
Квартира № 122. Фея.	64
<i>(Людмила Сердюковська, м. Дніпро)</i>	
Квартира № 115. За двадцять хвилин.	70
<i>(Євгенія Яворська, Дніпропетровська обл., м. Кам'янське)</i>	
Квартира № 123. Три бузки й калина.	74
<i>(Галина Жубіль-Книш, Львівська обл., м. Дрогобич)</i>	
Квартира № 134. Сестрички.	79
<i>(Тетяна Череп-Пероганич, м. Київ)</i>	
Квартира № 110. Не залишилося нікого...	82
<i>(Сергій Коловоротний, м. Київ)</i>	
Квартира № 131. Лікар Ліка.	86
<i>(Олена Трибуцька, м. Кропивницький)</i>	
Квартира № 113. «Обійми мене...»	91
<i>(Олександр Архангельський, Кіровоградська обл., м. Знам'янка)</i>	
Квартира № 143. Останній дім kota Тимоша.	97
<i>(Таміла Тарасенко, Запоріжжя–Львів)</i>	
Квартира № 132. Чотири кімнати	105
<i>(Ніна Даниленко, м. Кропивницький)</i>	
Квартири №№ 116–117. Вони жили поряд	112
<i>(Фідель Сухоніс, м. Дніпро)</i>	
Квартира № 140. Весільні каблучки	119
<i>(Галина Суржок, м. Кропивницький)</i>	
Квартира № 128. Щасливий день.	124
<i>(Світлана Талан, Луганщина–Львівщина)</i>	
Квартира № 124. Убите щастя.	127
<i>(Людмила Юферова, Київська обл., Бучанський р-н, с. Дмитрівка)</i>	

Квартира №126. Марія.	133
<i>(Любов Відута, м. Львів)</i>	
Квартира № 130. П'ятсот ракет тобі в ...!.	139
<i>(Олександра Калиновська, Дніпро–Острава)</i>	
Квартира № 119. Зустріч-назустріч.	145
<i>(Віра Маруцак, Миколаївщина–Німеччина)</i>	
Квартира № 118. Ліза й кіт.	149
<i>(Ольга Полевіна, м. Кропивницький)</i>	
Квартира № 138. Не годуйте собаку черствим хлібом. . .	154
<i>(Максим Липкан, м. Кропивницький)</i>	
Квартира № 138. Максим.	158
<i>(Еліна Заржицька, м. Дніпро)</i>	
А у нашому дворі.	163
<i>(Любов Долик, м. Львів. Еліна Заржицька, м. Дніпро)</i>	
Квартира № 145. Остання мелодія акордеона.	168
<i>(Євген Безус, Дніпропетровська обл., м. Верхньодніпровськ)</i>	
Квартира № 129. «І так хотілося тиші й тепла...» . . .	173
<i>(Володимир Кільченський, м. Дніпро)</i>	
Квартира № 120. Ангел	182
<i>(Тетяна Микитась, м. Кропивницький)</i>	